

VOORWOORD

Het nieuwe franskiljonisme spreekt Engels

De Vlaamse Onderwijsraad (VLOR) heeft medio februari 2017 een advies geformuleerd over het taalbeleid in het hoger onderwijs. Het bewijst lippendienst aan het belang van het Nederlands als onderwijstaal maar zet in de praktijk de deur wagenwijd open voor een verengelsing zoals die zich het laatste decennium in Nederland heeft voltrokken. Daar kan je vandaag op één uitzondering na in geen enkele universiteit nog een – *what's in a word* – master geschiedenis volgen. Antoon Vrints voert in de rubriek Forum aan dat het advies in feite de onderwijstaal vrij laat en dat die vrijheid neerkomt op het recht van de sterkste taal. Hij heeft in ieder geval de geschiedenis van de Vlaamse beweging als argument. De strijd voor taalwetten ging in tegen de in de Belgische grondwet voorziene taalvrijheid om het Nederlands bescherming te bieden tegen het dominante Frans. De Vlaamse Regering volgde blijkbaar dezelfde redenering want bij het ter perse gaan van dit nummer liet ze weten het advies naast zich neer te leggen.

Waakzaamheid blijft geboden, want het VLOR-advies toont aan dat de druk om een ongebreidelde verengelsing mogelijk te maken uit het hoger onderwijs zelf komt. Een nieuwe taalstrijd tegen dit engelskiljonisme dringt zich op. *WT* is het aan zichzelf verplicht hieraan de volle steun te verlenen. Forum zet zijn kolommen open voor opiniërende bijdragen over deze problematiek.

WT staat gelukkig niet alleen in de zorg voor het Nederlands. *Ons Erfdeel* doet dit al zestig jaar lang met een open geest, wars van chauvinisme en navelstaarderij. De redactie van *WT* brengt een eresaluut aan haar zusterijdschrift naar aanleiding van de jubileumjaargang. In het eerste nummer van de zestigste jaargang houdt hoofdredacteur Luc Devoldere een pleidooi voor hygiëne tegen het besmettelijke jargon van de managers die tegenwoordig ook het cultuur- en onderwijslandschap bestieren. In hun *benchmarks* moet onderwijs de taal van de internationale markt spreken. Verengelsing zou nodig zijn voor de competitiviteit in een internationale onderwijsmarkt. En zo bieden steeds meer hogere onderwijsinstelling hun koopwaar in het Engels aan. Voor wie eigenlijk? En wie wordt beter van de verengelsing? In ieder geval niet de gemiddelde student voor wie de stap naar het hoger onderwijs al vaak zeer groot is en die met een vreemde onderwijstaal nog een extra horde moet overwinnen.

De verwevenheid van de strijd voor het Nederlands en de sociale kwestie is de inzet van Cyriel Buysse's weinig bekende roman *'n Leeuw van Vlaanderen* (1900). De Antwerpse literatuurwetenschapper Kris Humbeek geeft de roman relevantie voor de geschiedenis

van de Vlaamse beweging door hem in zijn discursieve context te plaatsen. Hij kan gelezen worden als een commentaar op August Vermeylen in 1896 verschenen *Kritiek der Vlaamse Beweging*. Beide auteurs wezen op het gevaar van de cultus van het wereldvreemde naar het verleden gekeerde idealisme waarin veel van hun flamingante tijdgenoten werden meegezogen. Over de doelstellingen van de Vlaamse beweging zelf, waren ze het minder eens. In zijn opstel *Flamingantisme en flaminganten*, verschenen in 1897, in volle strijd voor de Gelijkheidswet, vroeg Buysse zich af of “wie, in België, die nog zijn gezond verstand heeft, (...) die flamingantische ideeën van opvoeding met het Nederlands als voertaal [kan] goedkeuren: een opvatting van educatie waarbij de twintigjarige jongeling tegenover zijn tijdgenoten in de struggle for life zou staan, nagenoeg in de verhouding van een zieke kip zonder vlerken tot een zwerm krachtige vogels, die, van de eerste wiekslagen af, ontzaglijk hoog en ver vooruit zijn?” Het zou uit de koker kunnen komen van hedendaagse onderwijsbestuurders die het Nederlands als een *lame duck* beschouwen.

Een pleidooi voor de wettelijke bescherming van het Nederlands als onderwijstaal op alle niveaus en in alle disciplines van het hoger onderwijs kan afgedaan worden als wereldvreemd. Maar over welke wereld spreken we dan? Miroslav Hroch stelt in dit nummer dat de patriotten van de kleine naties in de negentiende eeuw hun nationale strijd zagen als een instrument voor de humanitaire verheffing van hun natie. “*Vlamingen zijn om Europeeër te worden*” luidde het adagium van Vermeylen. “*Geef ons een Vlaams onderwijs van beneden tot boven, en ijver dan voor de verspreiding van het Frans, en natuurlijk, ook van Engels en Duits.*” Het Vlaamse hoger onderwijs moet aansluiten bij de wereld van deze eeuw. Meertaligheid en een multiculturele attitude zijn meer dan ooit sterke troeven. Worden studenten sterker door ze te onderwerpen aan een monoculturele verengelsing? Wordt ons onderwijs daar beter van? Zal Vlaanderen, grensregio van het Franse en Duitse taalgebied, er de vruchten van plukken? Is de borging van ons Nederlandstalig erfdeel geen waardering van een multiculturele diversiteit? Kunnen deze kwesties overgelaten worden aan een sluipende besluitvorming in de schoot van onderwijstechnocraten? Moet er geen democratisch debat over worden gevoerd? *WT* wil dit debat mee aanzwengelen door op de eerste plaats zijn missie te vervullen, namelijk de geschiedenis van de Vlaamse beweging wetenschappelijk bestuderen en documenteren om zo de humus te leveren voor hoogstaande academische geschiedschrijving die in de eenentwintigste eeuw ook nog in prachtige Nederlandstalige monografieën kan bedreven worden. Zo bijvoorbeeld de door de Pil-van Gastelprijs voor geschiedenis 2016 bekroonde boeken van onze mederedacteur Harry Van Velthoven over de tijd van Vermeylen en Buysse en van Dieter Vandenbroucke, een leerling van Kris Humbeek, over een vergeten schrijver in een bewogen periode. Machteld De Metsenaere publiceert in *Forum* de laudatio die ze uitsprak in het Binnenhof van de Tinnenpot in Gent op 8 oktober 2016 naar aanleiding van de uitreiking van de prijs.

Bruno De Wever, hoofdredacteur